

УДК: 334.716:336:330.131.7:368.81
DOI: 10.36919/2312-7812.3.2023.43

О.В. Гривківська, В.М. Дух

МЕХАНІЗМИ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Парадигма економічного розвитку особливе значення надає інтегральним характеристикам сталого функціонування та розвитку підприємств за умов нестійкого середовища. Основним орієнтиром підприємства у довгостроковій перспективі є досягнення сталого розвитку, передумовою чого є розробка та впровадження механізмів адаптації, нейтралізації та елімінування ризикових ситуацій. Механізми забезпечення стійкості нерозривно пов'язані з аналізом економічних та фінансових ризиків. Обґрунтовано, що в результаті багаторічних досліджень з проблем економічних ризиків та аналізу різних видів стійкості функціонування підприємств встановлено, що методологічна сфера вирішення завдань обліку факторів ризику в діяльності підприємств перетинається з областю завдань підвищення стійкості їхнього ефективного функціонування як відкритих систем. Розкрито екстенсивні та інтенсивні характеристики підприємства, як відкритої соціально-економічної системи, що визначають рівень її економічної ризиковості. Визначено економічну ризиковість, як систему факторів, що характеризують особливості зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Представлено сукупність механізмів, зовнішніх та внутрішніх, нейтралізації ризиків підприємства. Наведено елементи системи фінансових нормативів, які забезпечують лімітування концентрації фінансових ризиків та основні форми диверсифікації фінансових ризиків, принципи страхування від фінансових ризиків.

Аргументовано, що кожне підприємство у процесі управління ризиками має вміти вибрати той спосіб їх нейтралізації, який дозволить максимально мінімізувати рівень ризиків за мінімальних втрат.

The paradigm of economic development attaches special importance to the integral characteristics of the sustainable functioning and development of enterprises under the conditions of an unstable environment. The main orientation of the enterprise in the long term is the achievement of sustainable development, the prerequisite of which is the development and implementation of mechanisms for adaptation, neutralization and elimination of risk situations. Mechanisms for ensuring sustainability are inextricably linked to the analysis of economic and financial risks. It is justified that as a result of many years of research on the problems of economic risks and the analysis of various types of sustainability of the functioning of enterprises, it has been established that the methodological sphere of solving the tasks of accounting for risk factors in the activities of enterprises intersects with the sphere of tasks of increasing the sustainability of their effective functioning as open systems. The extensive and intensive characteristics of the enterprise as an open socio-economic system, which determine the level of its economic risk resistance, are revealed. Economic risk resistance is defined as a system of factors characterizing the features of the external and internal environment of the enterprise. A set of mechanisms, external and internal, for neutralizing enterprise risks is presented. The elements of the system of financial regulations that ensure the limitation of the concentration of financial risks and the main forms of diversification of financial risks, the principles of insurance against financial risks are given.

It is argued that every enterprise in the process of risk management should be able to choose the method of their neutralization that will allow to minimize the level of risks as much as possible with minimal losses.

Ключові слова: механізми, адаптація, нейтралізація, ризики, підприємство, уникнення, фінансові ризики, економічна ризикостійкість.

Key words: mechanisms, adaptation, neutralization, risks, enterprise, avoidance, financial risks, economic risk resistance.

Постановка проблеми. Ризик - можливість недосягнення запланованих результатів діяльності (невиконання цілей діяльності) внаслідок дії незалежних факторів. Чинники ризику є причинами відхилень у перебігу різних процесів діяльності підприємств від запланованих параметрів протікання. Кінцевий вираз ці відхилення знаходять у невідповідності фактичних результатів діяльності плановим (цільовим установкам). Таким чином, категорія ризику пов'язує в єдине - цілі діяльності, ресурси, що використовуються в процесі досягнення цілей (можливість втрати ресурсів), та фактичні результати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєві пропозиції методичного та практичного характеру з проблем оцінки та нейтралізації ризиків внесли такі відомі вчені дослідники, як В. Андрущенко, В. Базилевич, В. Гєсць, І. Лютий, М. Малік, В. Федосов, та деякі інші. Проте в умовах трансформації економічного простору багато аспектів цієї важливої проблеми вимагають подальших поглиблених досліджень з метою пошуку шляхів оптимального їх вирішення.

Метою статті є теоретико-методичні засади функціонування механізмів нейтралізації ризиків на прикладі фінансових ризиків.

Виклад основного матеріалу. Аналіз вітчизняних та зарубіжних досліджень, присвячених різним аспектам економічних ризиків та стійкості, дозволяє зробити наступні висновки:

Існують принципові недоліки у рекомендованих до використання методах оцінки ризиків та методик з елімінування наслідків актуалізації ризикових факторів.

Єдиної концепції, що пояснює взаємозв'язки між різними категоріями стійкості та їх оціночними показниками на даний час не існує.

Наразі парадигмою в аналізі господарської діяльності виступає фінансова стійкість, однак їй на зміну у контексті пріоритетності може прийти інформаційна та інтелектуальна стійкість підприємств.

Домінуючим підходом до аналізу економічної стійкості підприємств є статичний, за кінцевими результатами фінансово-господарської діяльності, які відбито через систему економічної інформації. Головними недоліками традиційного підходу є низька достовірність одержуваних оцінок та недостатній прогностичний потенціал.

Закономірно, що об'єкт та цілі дослідження визначають специфіку термінології, методів аналізу та оцінки економічного ризику, стійкості та пов'язаних з ними категорій. На етапі функціонування економіки формою взаємодії продуктивних сил з приводу створення суспільного продукту є організація, що розглядається, як відкрита соціально-економічна система.

Звідси дослідження економічної стійкості та ризиків підприємств має бути пов'язане з їх розглядом, як відкритих соціально-економічних систем. При цьому аналіз динаміки внутрішніх процесів та механізмів, що визначають закономірності появи кінцевих результатів діяльності, показників економічного ризику та рівня стійкості, мають

незрівнянню велику практичну значущість підвищення ефективності функціонування підприємств.

У результаті багаторічних досліджень з проблем економічних ризиків та аналізу різних видів стійкості функціонування підприємств встановлено, що методологічна сфера вирішення завдань обліку факторів ризику в діяльності підприємств перетинається з областю завдань підвищення стійкості їхнього ефективного функціонування як відкритих систем.

Поєднання трьох причин - розгляд підприємства як відкритої системи, необхідність комплексного обліку факторів ризику та потребу у вдосконаленні механізму забезпечення стійкості функціонування та розвитку підприємства зумовили необхідність дослідження механізмів нейтралізації ризиків у забезпеченні ефективності діяльності підприємства, результатом чого повинна стати його економічна ризикостійкість.

Економічна ризикостійкість підприємства - інтегральна характеристика підприємства як відкритої системи, що характеризує можливості ефективного функціонування, незважаючи на відхилення впливу факторів ризику різної генези.

Застосування положень загальної теорії систем до аналізу економічної ризикостійкості підприємства дозволяє виділити екстенсивні та інтенсивні характеристики підприємства, як відкритої соціально-економічної системи, що визначають рівень її економічної ризикостійкості. Екстенсивні характеристики — це особливості довкілля, екзогенні фактори, що характеризують ресурсні потоки, показники їх якості, доступних та основних властивостей, а також прогнозу динаміку положення підприємства у відповідному ресурсному вузлі, характеристики найближчого оточення підприємства, зокрема споживачів та конкурентів. Інтенсивні характеристики - це особливості внутрішнього середовища, ендогенні фактори, що визначають ефективність перетворення зовнішніх ресурсів та можливості конкурентного просування виробленої продукції. До структурно-інформаційних факторів подається можливим віднести гармонійність системи, характеристики адаптаційного потенціалу підприємства. Закономірно, що між інтенсивними та інформаційними характеристиками існують тісні взаємозалежності.

Економічна ризикостійкість визначається системою факторів, що характеризують особливості зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Зовнішнє середовище є орієнтиром для цілеспрямованої діяльності, визначаючи характеристики протікання внутрішньо-фірмових процесів. Вектор факторів довкілля домінантно визначає економічну ризикостійкість на початковому етапі функціонування підприємства, а також в умовах динамічного, насиченого та перенасиченого ринку. Внутрішнє середовище підприємства визначає ефективність перетворення ресурсів та причини актуалізації зовнішніх та внутрішніх факторів економічного ризику.

Внутрішня компонента економічної ризикостійкості поділяється на регресійний та адаптаційний потенціал. Регресійний потенціал ініціює розвиток ризикових факторів, що призводить до актуалізації ланцюжків ризику. Джерелами регресійного потенціалу є низькі значення параметрів конкурентного ресурсного потенціалу підприємства, стереотипність та інерційність внутрішньо-фірмових механізмів і т. д. Адаптаційний потенціал виконує роль буфера та захисного механізму, перетворюючи характер зв'язків із зовнішнім середовищем з позитивного на негативний. Висока економічна ризикостійкість підприємства має на увазі сприйнятливість функціонування підсистем підприємства до змін факторів зовнішнього середовища. Адаптаційні можливості під-

приємства характеризують ступінь гнучкості та мобільності організаційно-управлінських, фінансово-економічних та виробничих структур у відповідь на зміни споживчих переваг, заходи державного регулювання, дії конкурентів, тощо. Створення адаптаційного потенціалу пов'язане з процесами досягнення та утримання конкурентних переваг.

У системі управління ризиками кожного підприємства ключову роль відіграють різні механізми їх нейтралізації, які формують певну систему методів мінімізації їх негативних наслідків. При цьому внутрішні механізми нейтралізації ризиків підприємства охоплюють більшість ризиків підприємства. Головна перевага використання внутрішніх механізмів нейтралізації ризиків – це альтернативність прийнятих управлінських рішень, які, як правило, не залежать від інших суб'єктів господарювання.

Механізми нейтралізації ризиків виходять із певних умов здійснення господарської діяльності підприємства, а також його можливостей, тобто, дозволяють найбільше врахувати вплив внутрішніх факторів на рівень ризиків у процесі їх нейтралізації. Зовнішні механізми нейтралізації ризиків підприємства є системою методів їх страхування.

Одним з найпростіших методів у системі внутрішніх механізмів нейтралізації ризиків підприємства виступає уникнення ризиків, яке полягає в розробці заходів, які виключають певний вид ризику в повному обсязі (рис.1).

Таким чином, уникнення ризику позбавляє підприємство додаткового прибутку, а також негативно впливає на темпи його економічного розвитку та його ефективність, відповідно до чого, на наш погляд, уникнення ризиків має здійснюватися за дотримання певних основних умов, зокрема:

умова 1- якщо відмова від одного ризику не тягне виникнення іншого ризику, рівного або вищого рівня;

умова 2 - якщо рівень ризику непорівнянний з рівнем доходності, виходячи із співвідношення «прибутковість-ризик»;

умова 3 - якщо втрати за ризиком перевищують можливості їхнього відшкодування за рахунок власних коштів підприємства;

умова 4 - якщо розмір доходу від ризикової операції не існує;

умова 5 - якщо господарські операції не характерні для підприємства, носять інноваційний характер і відсутня по них інформаційна база для визначення рівня ризиків [4, 5, 6].

На рис. 1 представлено сукупність механізмів нейтралізації ризиків підприємства.

На наш погляд, уникнення ризику складно розглядати, як спосіб нейтралізації ризиків, оскільки по суті відбувається відмова підприємства від ризику на шкоду додатковим можливостям.

Розглянемо спосіб внутрішньої нейтралізації, власне, фінансових ризиків підприємства – лімітування їхньої концентрації. Цей спосіб нейтралізації ризиків реалізується у вигляді встановлення на підприємстві певних фінансових нормативів щодо різноманітних аспектів фінансової складової діяльності.

У систему фінансових нормативів, які забезпечують лімітування концентрації фінансових ризиків, зазвичай включають:

Граничну величину позикових коштів, що у діяльності підприємства складають частку. Цей ліміт зазвичай встановлюється окремо для кожного виду діяльності.

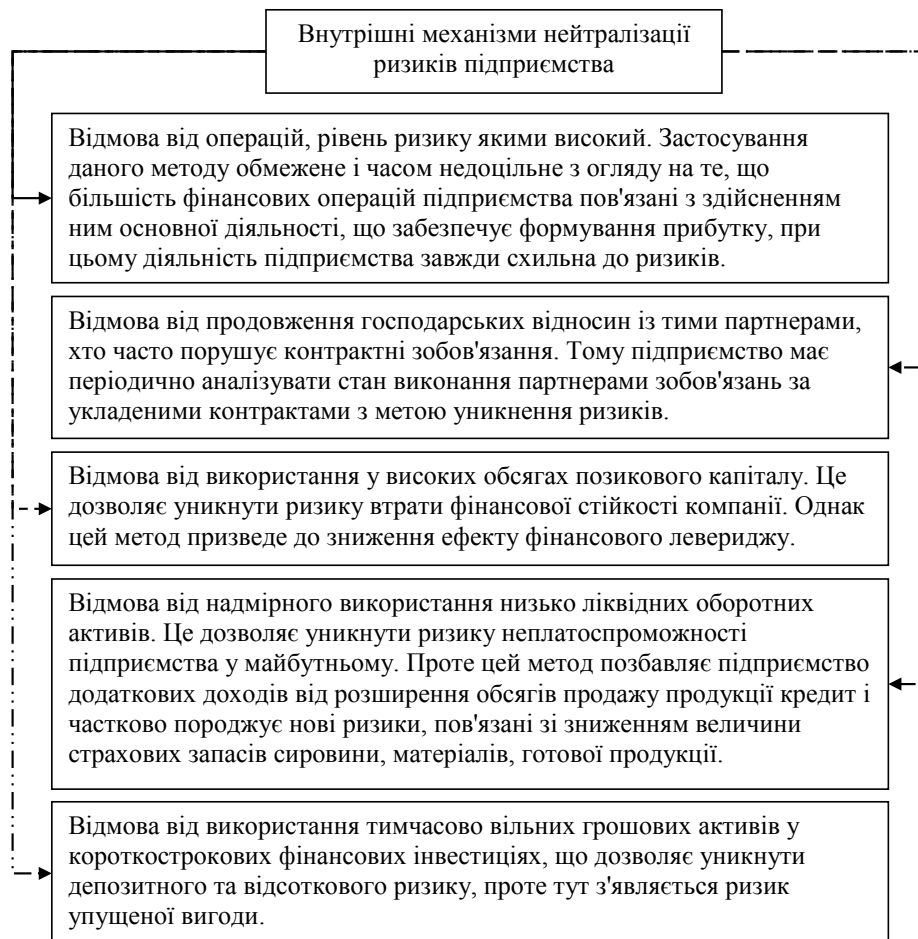

Рис. 1. Внутрішні механізми нейтралізації ризиків підприємства

Мінімальну величину активів у високоліквідній формі — також у вигляді частки. Це забезпечує формування «ліквідної подушки», якою, насамперед, виступають короткострокові фінансові інвестиції, і навіть короткострокова дебіторська заборгованість.

Максимальний розмір комерційного чи споживчого кредиту, що надається одному покупцю. Цей кредитний ліміт спрямований на зниження кредитного ризику.

Максимальний розмір депозитного вкладу, що розміщується в одному банку. Цей ліміт спрямований на зниження депозитного ризику, якщо цей вид ризику притаманний діяльності компанії.

Максимальна величина інвестицій у цінні папери одного емітента. Ця форма лімітування спрямована на зниження концентрації несистематичного фінансового ризику для формування портфеля цінних паперів.

Максимальний період відволікання коштів на дебіторську заборгованість. Запровадження цього нормативу забезпечує лімітування ризику неплатоспроможності, інфляційного ризику, і навіть кредитного ризику.

Отже, лімітування концентрації фінансових ризиків є одним з найбільш поширених у діяльності компаній внутрішніх механізмів управління ризиками, при цьому обмеження не вимагає значних витрат.

Наступний метод внутрішньої нейтралізації ризиків для підприємства — диверсифікація. Диверсифікації піддаються лише несистематичні ризики, які виникають, як результат діяльності підприємства. Насамперед диверсифікація використовується з метою мінімізації портфельних ризиків і являє собою розсіювання, поділ ризиків, що, своєю чергою, перешкоджає їх концентрації.

Основними формами диверсифікації фінансових ризиків можуть виступати:

1. Диверсифікація видів фінансової діяльності, що ґрунтується на використанні альтернативних можливостей отримання доходу від різних фінансових операцій — короткострокових фінансових вкладень, формування кредитного портфеля, здійснення реального інвестування тощо.

2. Диверсифікація валютного портфеля підприємства, тобто використання під час проведення зовнішньоекономічних операцій кількох валют, що, своєю чергою, знижує валютний ризик.

3. Диверсифікація депозитного портфеля, тобто розміщення тимчасово вільних коштів у кількох банках, що призводить до зниження рівня депозитного ризику.

4. Диверсифікація кредитного портфеля, що передбачає розширення кола покупців та зумовлює пониження рівня кредитного ризику.

5. Диверсифікація портфеля цінних паперів, що дозволяє знижувати рівень несистематичного ризику портфеля, не зменшуючи при цьому рівень його доходності.

6. Диверсифікація програми реального інвестування, яка передбачає включення до програми інвестування інвестиційних проектів різного спрямування, що дозволяє знизити загальний інвестиційний ризик за програмою.

Важливо відзначити, що максимальний ефект диверсифікації фінансових ризиків досягається при включенні до портфелю таких інструментів, які негативно корелюють між собою. І тут рівень фінансових ризиків портфеля загалом стає нижчою, ніж рівень ризиків самих інструментів, включених у портфель [1, 2, 3].

Також слід зазначити, що механізм диверсифікації вибірково впливає на зменшення негативних наслідків окремих фінансових ризиків. Цей метод здатний знизити лише несистематичні ризики, механізм диверсифікації не дає ефекту в нейтралізації переважної частини систематичних ризиків, серед яких інфляційний ризик, податковий ризик та інші види ризиків. У зв'язку з цим використання цього механізму носить для підприємства обмежений характер, оскільки диверсифікацією неможливо впливати на багато видів ризиків.

Розглянемо наступний спосіб внутрішньої нейтралізації ризиків для підприємства — трансферт. Механізм трансферту фінансових ризиків ґрунтується на частій їх передачі партнерам за будь-якими фінансовими операціями. При цьому партнерам передається саме та частина фінансових ризиків, через яку вони мають більше можливостей нейтралізації їх негативних наслідків і мають більш ефективні способи внутрішнього страхового захисту.

Трансферт може виражатися у таких напрямках:

Розподіл ризику між учасниками інвестиційного проекту. Так, підприємство може здійснити трансферт фінансових ризиків, пов'язаних з невиконанням календарного плану або низькою якістю будівельно-монтажних робіт, з розкраданням переданих будівельних матеріалів тощо. У даному випадку для підприємства нейтралізація полягає в тому, що, наприклад, переробка робіт здійснюватиметься за рахунок підрядника, за порушення братимуться неустойки та штрафи тощо.

Розподіл ризику між підприємством та постачальниками сировини та матеріалів. У даному випадку йдеться про фінансові ризики, пов'язані з втратою або псуванням майна в процесі транспортування та вантажно-розвантажувальних робіт.

Розподіл ризику між учасниками лізингової операції. При оперативному лізингу підприємство передає орендодавцю різні види ризиків, серед яких, наприклад, ризик морального старіння майна, ризик втрати продуктивності і таке інше. Це все обговорюється у договорі.

Розподіл ризику між учасниками факторингової операції. У разі трансферту підлягає, насамперед, кредитний ризик підприємства, який у великій частці передається комерційному банку чи факторинговій компанії, але за певну плату.

Наступний спосіб нейтралізації ризиків — це самострахування, яке ґрунтується на резервуванні підприємством частини своїх фінансових ресурсів з метою подолання можливих негативних наслідків.

Використовуючи самострахування, як механізм нейтралізації фінансових ризиків, важливо розуміти, що страхові резерви хоч і дозволяють швидко відшкодувати понесені втрати, проте «заморожують» значну суму фінансових ресурсів. Це, у свою чергу, призводить до зниження ефективності використання власного капіталу підприємства, а також посилення його залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Наступний метод нейтралізації фінансових ризиків називається хеджування, яке здійснюється з використанням похідних фінансових інструментів, або деривативів, а саме ф'ючерсів, форвардів, опціонів, свопів. Хеджування фінансових ризиків є високоєфективним механізмом зменшення можливих фінансових втрат у разі настання ризикової події.

Серед інших методів внутрішньої нейтралізації фінансових ризиків можна виділити:

1. Запит з контрагента щодо фінансової операції додаткової премії за ризик. Якщо ризик запланованої фінансової операції перевищує розрахунковий дохід, слід забезпечити отримання додаткового доходу за цією операцією або відмовитися від її проведення.

2. Отримання гарантій від контрагентів. Такі гарантії можуть бути надані у вигляді поруки, гарантійних листів третіх осіб, страхових полісів на користь підприємства з боку контрагентів.

3. Скорочення переліку форс-мажорних обставин у контрактах із контрагентами. Це не дозволить партнерам підприємства уникнути у низці випадків фінансової відповідальності за невиконання контрактних зобов'язань.

4. Забезпечення компенсації можливих втрат за ризиками за рахунок штрафних санкцій. Рівень штрафних санкцій має повною мірою компенсувати фінансові втрати

підприємства у зв'язку з неотриманням розрахункового доходу, інфляцією, зниженням вартості грошей у часі тощо.

Отже, ми розглянули основні внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків, які можна доповнити з урахуванням специфіки діяльності підприємства. Найбільш складні та небезпечні ризики, які не піддаються нейтралізації за рахунок внутрішніх механізмів, підлягають страхуванню.

Склад фінансових ризиків, які підприємство планує застрахувати, визначається низкою принципів:

1. Страхування ризику. Він пов'язаний з тим, що ринок страхових продуктів із фінансових ризиків обмежений, незважаючи на відсутність законодавчих обмежень. Нерозвиненість страхових продуктів щодо страхування фінансових ризиків пов'язана з непрогнозованістю ймовірності настання страхового випадку за окремими фінансовими ризиками.

2. Обов'язковість страхування фінансових ризиків. Частина фінансових ризиків відповідно до законодавства підлягає обов'язковому страхуванню.

3. Наявність у підприємства страхового інтересу. Розрізняють повний та частковий страховий інтерес. Повний страховий інтерес пов'язаний із відшкодуванням страховиком повного обсягу фінансових втрат, понесених у разі настання страхового випадку. Частковий страховий інтерес підприємства пов'язаний із відшкодуванням певної частки фінансових втрат.

4. Неможливість повністю заповнити фінансові втрати ризиком за рахунок власних фінансових ресурсів. З урахуванням цієї умови підприємство має забезпечувати страхування за всіма видами страхованих катастрофічних ризиків, властивих його діяльності.

5. Висока міра ймовірності виникнення фінансового ризику. Цей принцип пов'язаний з необхідністю страхового захисту за допустимими та критичними ризиками, якщо можливість їх нейтралізації не забезпечуються за рахунок внутрішніх механізмів.

6. Непрогнозованість та нерегульованість ризику в рамках підприємства. Тобто необхідно застрахувати ті ризики, ймовірність настання яких, а також втрати за якими складно спрогнозувати.

7. Прийнятна вартість страхового захисту за ризиком. Якщо ціна страхового захисту не відповідає рівню фінансового ризику чи можливостям підприємства, від неї слід відмовитись, при цьому необхідно посилити відповідні заходи нейтралізації ризику за рахунок внутрішніх механізмів [7].

Висновки. Таким чином, нами було проведено аналіз основних способів нейтралізації економічних та фінансових ризиків підприємства, як внутрішніх, так і зовнішніх. Кожне підприємство у процесі управління ризиками має вміти вибрати той спосіб їх нейтралізації, який дозволить максимально мінімізувати рівень ризиків за мінімальних втрат.

1. Жихор О.Б., Балясна Ю.С. (2011). Управління фінансовими ризиками та методи їх нейтралізації на підприємстві. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Том 2. № 11. URL : <http://fkd.org.ua/article/view/28932/26011>; 2. Зянько В. В. (2017). Методи аналізу фінансових ризиків суб'єктів господарювання. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. Вип. 1(1). С. 99-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2017_1%281%29__21; 3. Корж Н. В. (2016). Методи управління фінансовими ризиками. Траектория науки. Т. 2, № 10.

С. 1.1-1.6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/trna_2016_2_10_3; 4. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків / [Л.І. Донець, О.В. Шепеленко, С.М. Баранцева та ін(2012)..] ; за ред. Л.І. Донець. К. : ЦУЛ, 472 с.; 5. Орлик О.В. (2015). Аналіз факторів впливу на економічну безпеку підприємств та методи захисту від загроз і нейтралізації їх наслідків. Тренди та інновації в сучасній економіці : Колективна монографія / За ред. О.С. Іванілова. Харків : ХНУБА, С. 154–165; 6. Свіноус І.В., Гаврик О.Ю. (2015) Теоретичні засади формування системи управління ризиками підприємства. Інноваційна економіка.. № 4. С. 76-80.

7. Цвігун Т. В. (2017). Механізм управління ризиками в системі управління підприємством. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. Вип. 23(2). С. 9-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_23%282%29__4

1. Zhikhov O.B., Balyasna Yu.S. (2011). Management of financial risks and methods of their neutralization at the enterprise. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Volume 2. No. 11. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/28932/26011>; 2. Zyanko V. V. (2017). Methods of financial risk analysis of economic entities. Economic Bulletin of the Zaporizhzhya State Engineering Academy. Vol. 1(1). P. 99-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2017_1%281%29__21; 3. N. V. Korzh (2016). Methods of financial risk management. The trajectory of science. Vol. 2, No. 10. P. 1.1-1.6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/trna_2016_2_10_3; 4. Justification of business decisions and risk assessment / [L.I. Donets, O.V. Shepelenko, S.M. Barantseva et al. (2012)..] ; under the editorship L.I. Donets K.: TsUL, 472 p.; 5. Orlyk O.V. (2015). Analysis of factors affecting the economic security of enterprises and methods of protection against threats and neutralization of their consequences. Trends and innovations in the modern economy: Collective monograph / Ed. O.S. Ivanilova. Kharkiv: Khnuba, pp. 154–165; 6. Svinous I.V., Havryk O.Yu. (2015) Theoretical foundations of the formation of the enterprise's risk management system. Innovative economy. No. 4. P. 76-80; 7. Tzvihun T.V. (2017). Risk management mechanism in the enterprise management system. Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management. Vol. 23(2). P. 9-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_23%282%29__4

УДК: 338.124.4

DOI: 10.36919/2312-7812.3.2023.51

Л.І. Слюсарчук,
Я.Д. Слюсарчук

ТЕРМІН «АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ» - ЕЛЕМЕНТ КОНТЕНТУ СУЧАСНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

В даній статті розроблено критерії вибору терміну антикризове управління до контенту Великої Української енциклопедії. Розкрито методiku написання статті з напрямку «Економічні науки» до ВУЕ. Написання статті «Антикризове управління» починається з етимології терміну, викладення історичної довідки, характеристики поняття та його застосування на практиці.

In this article, the criteria for choosing the term anti-crisis management for the content of the Great Ukrainian Encyclopedia have been developed. The method of writing an article from the direction of «Economic Sciences» at VUE has been revealed. The writing of the article «Anti-crisis